

Maria Chmielewska, Jadwiga Mościbrodzka, Jacek Lech

Polany II, pow. Szydłowiec

Informator Archeologiczny : badania 5, 18-19

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dwa szurfy na stanowisku Polany Kolonie II dostarczyły bardzo bogatych materiałów krzemiennych pochodzących głównie z lejków krasowych. Materiały te są głównie związane z wielkimi pracowniami tzw. obustronnych noży o naturalnych tyłoch. Liczne rdzenie oraz materiały odpadkowe towarzyszą półwytworom i skończonym okazom wspomnianych noży. Ponadto występują tu różnorodne formy rozłupków, dwuregasy, nieliczne prądniki i pięściaki. Stwierdzono niewielkie lecz raczej pewne domieszki okazów o charakterze górnopaleolitycznym.

Materiały z Polan Kolonii II zdają się nawiązywać w swej głównej części do jednostek taksonomicznych środkowego paleolitu mających w swym składzie symetryczne obustronne nożowate formy tyłowe. Uważa się, że są one związane z tradycją mikocką Europy środkowej.¹

POLANY II, pow. Szydłowiec

Zakład Epoki Kamienia Instytutu
Historii Kultury Materialnej PAN
w Warszawie

Badania prowadziła dr Maria Chmielewska oraz
mgr Jadwiga Mościbredzka i mgr Jacek Lech.
Finansował IHM PAN.² Pierwszy sezon badań.³
Stanowisko kopalniane i pracowniane z okresu
paleolitu.

Stanowisko położone jest około 1400 m na S od zabudowań wsi Polany, na łagodnym, uprawianym stoku suchej dolinki, łączącej się na wschód od stanowiska z zaterfioną doliną Modrzejowicy. Badania są kontynuacją rozpoczętych w 1968 r. przez Zakład Epoki Kamienia badań nad problematyką stanowisk paleolitycznych związanych z miejscami wydobycia ozekoladowego surowca krzemienno-żelaznego w północnym rejonie Gór Świętokrzyskich.⁴

Obszar stanowiska wynosi około 2500 m². Celem wstępnego rozpoznania jego charakteru i ewentualnej stratygrafii, założono w jego środkowej części szurf świadoczy o rozmiarach 2 m x 10 m. Odsłonięto w nim 2 skupienia wyrobów krzemiennych i szereg okazów leżących poza ich obrębem. Szurf zgłębiono do 120 cm, aż do stropowej części gliny krasowej. Stwierdzono, że materiały krzemienne spoczywały w piaseczystej glinie i piaskach wypełniających lejowate zagłębienia, powstałe wskutek odnawiania się starych leków krasowych. Wskazuje to na wtórność słoża zabytków.⁵

W materiale krzemienno-żelaznym /około 4000 okazów/ wydobytym w szurfie 1, występują bardzo liczne odłupki z wstępnej zaprawy, półwytwor-

ry nieokreślonych narzędzi, rdzenie, narzędzia, wśród których zwracają uwagę okazy opracowane obustronnie /m.in. formy liściowate/ nawiązujące do obrazów znanych ze środkowopaleolitycznych, pomikockich zespołów Europy środkowej. Wtórność słoża materiałów krzemiennych dopuszcza możliwość występowania także materiałów młodszych /neolitycznych ?/.

Ze względu na obecność w Polanach II wzmiankowanych form opracowanych obustronnie, należałoby w przyszłości odsłonić większą powierzchnię i powiększyć ilość szurfów celem znalezienia tych materiałów in situ.

POMORSKO, pow. Sulechów

Zakład Archeologii Wielkopolski
Instytutu Historii Kultury
Materialnej PAN w Poznaniu

Badania prowadził dr Michał Kobusiewicz.

Finansował WKZ w Zielonej Górze. Drugi sezon

badań. Osadnictwo z późnego paleolitu i mezolitu.

Wyeksplorowano dalsze 108 m² stanowiska, osiągnięto wykopen jego północną krawędź i kontakt z najmłodszą glebą kopalną znaną z wydmy w Pomorsku. Gleba ta leży stratygraficznie wyżej i jest młodszą. W wyniku eksploracji uzyskano kilkanaście tysięcy zabytków krzemiennych, w tym około 1000 rdzeni i narzędzi. Stanowią one inventarz dwóch bardzo bogatych krzemienic - świderskiej i wczesnomezolitycznej, które nakładają się na siebie w terenie. Zarówno inventarz świderski, jak i wczesnomezolityczny wykazują silne wpływy typologiczne odpowiednich chronologicznie kultur Nizy Północnoniemieckiego. Przejawia się to wysokim procentem liściaków typu Hintersee w zespole paleolitycznym oraz ciosaków i pików w zespole mezolitycznym, posiadającym także formy sbrojników nawiązujących do północnozachodniej Europy.

W trakcie badań natrafiono także na niewielką jamkę wypełnioną pyłem hematytowym importowanym najpewniej z okolic Skartyska Kamiennej. Wyeksplorowano także obiekt o nieregularnym sarysio, około 3 m średnicy z paleniskami wewnątrz, otoczony jamami ze spalenizną, jednak średnio czytelny w podłożu wydmy. W ramach tego obiektu znajdował się skład złożony z 8 rdzeni i jednego odtupka. Chronologia tego obiektu będzie możliwa do określenia dokładnie tylko po wykonaniu analiz C 14, próbek pobranych w trakcie badań. Towarzystwo krzemienicom skorupy kultury lużyckiej stwarzają obawę, że zmieszany obiekt mógłby być z tą kulturą związany. Przeczy temu niemaruszony układ składu rdzeni znaleziony wewnątrz obiektu.